

Gruvrundan

Snabbfakta

Avstånd till Sunne: 37 km

Gruvrundan: Stigens längd: 10 km

Vandringstid: 4,5 tim

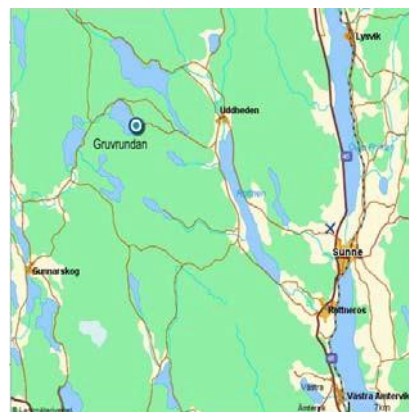
Peckererundan: Stigens längd: 3 km

Vandringstid: 1 tim

Vägbeskrivning

Mangen ligger ca 35 km nordväst om Sunne. Närmaste större ort är Uddheden/Gräsmark ca 15 km öster om Mangen. Från Europaväg 45 tar man av vid Rottneros, mot Ski Sunne och Gräsmark. Efter cirka 21 km vid vägkorsning i Trötvik kör mot Arvika/Charlottenberg. Efter ytterligare cirka 9 km, sväng vänster mot Mangen, Tiskaretjärn och vandringsled. Följ blå skylt med text "Gruvrundan".

För vägbeskrivning från valfri startpunkt: Gå in på www.hitta.se och sök "Stavtorpet, Gräsmark". Parkera vid vändplan och informationstavla 2 km före mål.

Området

Vandringsleden har sin sträckning genom gruvområdet i Mangen, som ligger mellan sjöarna Mången och Trehörningen. Vandringen är en kombination av kultur och naturvandring. Hyperitberggrunden gynnar en lite speciell och säregen flora, med flera ovanliga arter. Leden går till största del genom skogsmark.

Starten för Gruvrundan är lämpligast vid Asphöjdens vändplan, där finns det också en informationstavla om verksamheten. Här kan du välja mellan 10 eller 3 km vandring. Du kan också starta din vandring vid Storguvan eller från Fredroshållet; där man parkerar på vändplanen vid stigen till Kattgruvan.

Utefter Gruvrundan finns ett flertal lämningar från järnbruk, anrikningsverk, gruvor, transportlinbana för malm, skarnhögar och ett täljstensbrott. Kvar efter den här tiden finns också stengrunder efter byggnationer och en del järnkonstruktioner. Svedjefinnarna som bosatte sig här från början på 1500 talet bidrog troligtvis också med arbetskraft vid tillmakning och malmbrytning, men försåg också gruvorna med ved för tillmakningen i gruvorna.

Eldning efter leden är inte önskvärt på grund av att det är långt till vatten på de flesta ställen.

Välkommen till vandring i Finnskogen på Gruvrundan önskar Finnskogens byalag!

Gruvrundan

Välkommen till Mangens gruvområde! Gruvverksamheten här pågick från 1500-talet fram till början av 1900. Kvar finns nu en mängd lämningar och gruvhål. För att besöka dessa kan du gå Gruvrundan som är 10 km lång. Här nedan får du en beskrivning över hur den kan upplevas om den vandras motsols.

Vill du inte lägga 4-5 timmar på vandringen kan du istället välja att gå Peckererundan på knappt 3 km, den tar dig förbi Karlsviken, Peckerud och Källargruvan och åter förbi Gruvfogdetorp. Vägvalet på 3 eller 10 km finns även vid Källargruvan, så var uppmärksam!

Stora Gruvrundan motsols

Om du startar din vandring vid Asphöjdsparkeringen och går norrut mot Karlsviken, följer du en bit av den gamla linbanans sträckning. Alldeles i början passerar du en upphängd transportkorg, det är en av de många korgar som transporterade malmen från Storgruvan de 1000 metrarna till industriområdet vid Karlsviken.

När du kommer fram till **Karlsviken** finner du förutom industrilämningarna, en informationstavla och ett rastbord. Här kan du också se den stora stenen som Peckerudsgutten enligt sägnen välte i bäcken som trampsten, när han skulle hämta hem en kviga från skogen. Stenen är närapå 3 meter lång och har en massa på omkring en halv kubikmeter.

Vid **Pickerud** går stigen tvärs över inägorna till det gamla torpet och husgrunden ligger direkt ovanför stigen. Den som bodde där hette Nils Olsson, även kallad Peckerudsgutten, född 1826 död 1896, under ålderdomen utauktionerad som många andra på den tiden blev. Han var känd för sin oerhörda styrka. När värmlänningarna drog till Bergslagen på arbete med häst och vagn, fick han dra sin vagn själv, eftersom han inte ägde någon häst. Vagnarna var ofta tungt lastade, på upp till 2 1/2 skeppund (425 kg).

Under en vistelse i Stockholm blev några ligister för närgångna, trots Peckerudsguttens varningar lämnade de honom inte i fred. Han slog därför tillbaka ett slag, så en föll och dog. Nils anhölls men Kung Karl XV lovade straffrihet om han lämnade staden och fortsättningsvis stannade i hembygden bland de människor som kände honom. Han var extremt storväxt och sades ha storlek 54 i skor, ett par finns än idag bevarade på hembygdsgården i Gräsmark.

Efter ytterligare 1 km, kommer du fram till **Källargruvan**. Här finns det rikligt med skarnhögar och innanför ett staket, finns ett 10 meter djupt schakt med vatten i botten. Vid södra kanten finns grotliknande dagbrott med vackra turkosfärgade skiftningar i väggarna. Det finns även ett rastbord.

Direkt efter gruvan kan du välja att gå till vänster (Peckererundan 3 km) tillbaka till Asphöjdsparkeringen via Gruvfogdetorp, där sista byggnaden på höger sida är ett dass, eller gå till höger ut på Gruvrundan (10 km).

För att gå Gruvrundan viker du höger från Källargruvan ner och korsar Fredrosvägen (grusväg) för att gå en slinga ner mot en annan av sjön Mangens vikar. Här ligger **Kattgruvan**, som består av skarnhögar och ett antal vattenfyllda schakt. Stigen vänder upp och du passerar åter igen grusvägen och fortsätter mot Lomtjänstorp, bara ett par 100 meter efter att du korsat grusvägen viker du vänster (rakt fram går stigen mot Fredros, som tyvärr inte är underhållen) men du följer den gamla kärrvägen och orangea

markeringar, fram till Lomtjärnstorp. Vid **Lomtjärnstorp** viker stigen 90 grader höger, mellan torplämningarna i början av den nybrutna vägen. Efter ytterligare vandring passerar du resterna av ett **täljstensbrott**, en för området ovanlig bergart. Du går uppför en backe och fortsätter efter stigen. Den leder på nytt ut på skogsbilvägen som du lämnade vid Lomtjärnstorp och följer nu denna åt höger.

Efter några hundra meter kommer du till **Stavtorp**. Gården härstammar troligen från 1600-talet, men alla de gamla husen brann ner 2006. Sedan dess har marken stått obebyggd fram till 2016, då en ny ägare började bygga. Gårdsnamnet kommer förmodligen från båtsman Per Staf som bosatte sig här med sin hustru år 1810. Torpet var sedan bebott fram till 1940, men lämnades därefter åt sitt öde. Inägorna sköttes dock minutiöst av de boende på Laby (torpet som ligger 400 meter nedanför Stavtorp) fram till åttiotalet. Leden följer vägen tvärs över inägomarken förbi gamla rösen, åkrar och ängar och går sedan ner till vänster in i skogen efter vändplanen. Alldeles innan vändplanen kan du rasta till vänster på den lilla åkerresten.

Nu går leden över stock och sten och efter ett parti spångad myrmark kommer du nu till vändplanen vid **Abborrtjärn**. Du går över vändplanen och kämpar dig uppför en mycket brant backe upp till lämningarna av **Abborrtjärnsgruvan**. De lämningar som syns är skarnhögar och vattenfyllda gruvhål. Här finns koppar och svavelkis i berggrunden. Nedanför kan du skymta Abborrtjärnens vattenyta.

Nu är det inte långt kvar till **Tiskaretjärnsskogen**, precis där den börjar är det fin utsikt åt väster, österut slingrar sig nu stigen ner i storskogen. Tiskaretjärnsskogen är den största skog som svenska kyrkan avsatt på frivillig väg i Värmland. Efter stormen 1969 blåste många stora grova träd ner i skogen och det bestämdes senare att ingen upparbetning skulle göras, utan den 32 hektar stora skogen skulle avsättas som nyckelbiotop. Här kan du träffa på både tjäder och järpe, såväl som tretåig hackspett. På marken finns det bland annat blåsippor, knärot och trolldruva. Många av granarna här har ett imponerande omfång. I skogen finns rester efter torpet **Gruvbråten**.

Efter omkring 1 kilometers vandring i den mäktiga pelarskogen kommer du ner till **Storgruvan**. Där finns rikligt med skarnhögar och även rester från den väldiga anläggning som fanns här för transport av malm, före 1900-talet. En stor gruvmyning med stöttor öppnar sig, men att gå in är riskabelt; det förekommer ras där inne som ibland hörs med väldiga dån. Gången lär sträcka sig mer än 70 meter in i berget. Här finns rastbord och informationstavla. För den som vill åka hit med bil finns parkeringsplats. Efter besöket vid Storgruvan i Mängen bär det brant upp, på gruvans "tak", där du passerar en frodig slänt med riklig växtlighet.

När du passerat krönet kommer du fram till Gruvbergagruvan samt lämningarna av gården **Gruvberga** och ytterligare längre fram; **Asphöjdsgruvan**, en mindre gruva med koppar och svavelkis. Skogen i det här området är av trolsk karaktär. Stigen ansluter nu till vägen från Gruvfogdetorp och Peckererundan. Vid resterna av gården **Asphöjden**, alldeles vid parkeringen, finner du den ovanliga lunglaven på stammarna av ett bestånd lönnar. Vid Asphöjden finns förutom lämningarna av själva huset även en raserad jordkällare, som förr användes som spritförråd, kvar finns också de gamla trädgårdsväxterna och en bit norrut, grunden till det värdshus som hyste gruvarbetarna i Storgruvan, senare användes hotellet till danslokal och revs slutligen 1920. Hit gick det även en telefonledning från disponentvillan på andra sidan sjöng Mängen redan 1899. Telefonen uppfanns på 1870-talet, så här låg man långt fram i utvecklingen.

